

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pe an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an
3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$
an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an
4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care
Sâmbătă.

Unitatea

Focea bisericească-politică.

Insertiuni

Un șir garmond:
o dată 7 cr., a doua oară
6 cr., a treia oară 5 cr.,
și de fiecare care publi-
cațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privesce focea,
să se adreseze la redac-
țiunea și Admini-
strațiunea **Unității**
în
Blas.

Anul IX.

Blas 28 Octobrie 1899.

Numărul 43.

Lupta în cestiunea autonomiei.

III.

Sint unii, cari cred, că putem organiza și validita de fapt autonomia bisericii române, fără nici o pedecă din nici o parte, de cât doră din partea Arhierilor. Pentru aceea ei provocă pe Românii uniți „să procedă în solidaritate cu totă hotărârea și energia la validitatea de fapt a drepturilor bisericii, cerând de la Mitropolitul și de la episcopii sufragani să convoce marele sinod mixt al provinciei mitropolitane.“

Cei ce ast fel vorbesc, nu bagă de samă basele, pe cari se rașimă participarea elementului mirean la administrațiunea bisericească, fie numai în afaceri școlare, fundamentale și materiale. Ei nu bagă de samă, că spre a se pute convoca congresul mixt autonom al bisericii catolice, a fost de lipsă concesivă prealaltă a Maestății Sale. Tôtă lumea scie, că sinódele și congresele mixte în biserica greco-orientală, nu se basază numai pe dispușețiunile mitropolitului și a episcopilor săi sufragani, ci pe articolul de lege IX. din 1868 și pe prealalta hotărâre a Maestății Sale din 28 Maiu 1869. Asemenea se scie, că cel dintăi congres național-bisericesc al Românilor a fost convocat prin rezoluțiunea prealalta a Maestății Sale din 14 August 1868, și chiar și după votarea „statutului organic“ în acest congres,

și după aprobarea lui din partea Maestății Sale, congresul bisericesc nu pôte fi convocat de cât după insinuare făcută mai înainte la Maestatea Sa.

Confesiunile protestante își au asigurată autonomia prin legi și dispușețiuni mai înalte din secolii trecuți și mai virtos prin articolul de lege XXVI din 1791 și XX din 1848.

Chiar și statul catolic transilvan nu se întrunesc în fie care an numai pentru că așa vrea episcopul romano-catolic transilvan, ci pentru că este îndreptățit a o face acesta prin hotărârea prealaltă a Maestății Sale din 19 August 1867.

Din cele desfășurate aci este evident, că după aședămintele țării noastre episcopii pot convoca congrese și sinóde mixte numai dacă au asigurat acest drept prin vre o lege a țării, sau prin vre o hotărâre prea înaltă a Maestății Sale.

Cum dară se pretinde numai de la Mitropolitul nostru și episcopii săi sufragani, să convoce sinóde și congrese mixte fără de a avé asigurat acest drept fie într'o lege a țării, fie într'o hotărâre a Maestății Sale?

Dar va zice cine va, că Mitropolia noastră încă este înarticulată în legile țării, pe cum se scie din articolul de lege XXXIX din 1868. Acesta este adevărat.

Dar cine și va lua ostenela, să cetască acest articol de lege, care are numai câte va cuvinte, se va convinge,

că acolo este vorba numai de recunoscerea legală și constituțională a Mitropoliei reactivate pe timpul absolutismului, dar nu asigură și organizarea autonomiei bisericesci cu participarea elementului mirean, cum s'a făcut acesta pentru greco-orientali prin articolul de lege IX din 1868.

Mai de parte va zice cine va, că biserica greco-catolică încă este între religiunile recepte și ca atare își pôte exercita tóte drepturile sale asigurate prin canónele și aședămintele ei orientale. Acesta este adevărat, numai cât canónele și aședămintele bisericii orientale nu sciū de congrese și sinóde mixte, ci numai de sinóde arhieresci, pe cum dovedesc aceasta pravila și constituțiunea tuturor bisericilor orientale din Rusia, România, Grecia etc., unde nu dăm de congrese și sinóde mixte.

Și ca să facem să dispară ori ce nedumerire, mai observăm, că este adevărat ceea ce se scria și acum mai de curând într'un ziar românesc, că la adunarea cea mare de la 1700 au participat și mirenii. Dar trebuie să se bage bine de samă, că aceea întrunire nu a fost un sinod în înțelesul strict al cuvintului, va se zică un organ bisericesc cu putere de a hotărî în cestiuni de guvernare și administrare bisericească, ci un fel de întrunire liberă, un fel de conferință cu menirea de a se pronunța singur în cestiunea Unirii. Pentru aceea hotărârea ei nu

Feuilleton.

Porunca împăratului.

— Episod istoric. —

Pe timpul când se petrecea istoria ce voim să o povestim, frumoasa Italie era supusă împărăției franceze. Într'un regiment din Livorno a izbucnit o răscolă, care amenința să devină primejdiosă. Napoleon nu uria nimic așa mult ca infidelitatea și ne-supunerea și de aceea și hotărî să croiescă o pedepsă aspră pentru instigătorii răscolei, spre a fi de pildă și altora, cari se vor mai ocupa cu gândul acesta. El chemă la sine pe Murat, care fusese când va căpetenia regimentului acestuia și-l trimise la Livorno să eșcute pedepsa de mörte asupra revoluționarilor. Murat primi însărcinarea cu neplăcere.

Până să ajungă înse în Livorno revolta s'a potolit și pe vremea când sosi în oraș nime nu mai vorbia de răscolă ori de așa ceva. Porunca împăratului era înse aspră

și nu era cu puțință să te abați de la ea: cei păcătoși trebuiau să fie pedepsiți.

Murat adună regimentul și provocă pe soldați să numescă pe instigătorii, căci alt cum se vor trage sorti, și zece soldați, pe cari va cădea sörtea, în 24 ore vor fi împușcați.

Soldații rămaseră muți. Ei se supuseră cu resignație sorti și declarară, că sint gata a suferi ori ce pedepsă, numai aceea să n'o poftescă de la ei, ca să-și tradeze consoții, cu cari au mâncat aceeași pâne și s'au luptat sub același steg.

Pe Murat îl impresionă foarte mult hotărârea bărbătescă a soldaților, dar n'avea ce face: porunca împăratului trebuia implinită cu ori ce preț. Veni tréba la sörtere. Și generalul chiar vola să eșcorteze pe cei zece soldați sortiți, când din șirurile soldaților pășiră afară trei ficioși și declarară, că ei sint păcătoși, și asupra lor să se descarcă furia. Toți trei erau soldați cinstiți, probați în rășboie și îndrășneți, din fața lor se cetia atăta căintă și părere de reu, cât Murat fu mișcat foarte. El îi privi mult timp în tăcere, aprópe uitându-și ce are de a face cu ei. Peste câte va clipite forțând o voce cât putu mai aspră porunci să escor-

teze și închidă pe păcătoși. Pedepsa de mörte avea să fie eșcutată mâne diminită.

Scena descrișă până aci se întâmplase într'amezi.

La mez de noapte, când întreg regimentul sta în linisce și când numai șgomotul monoton al pașilor soldaților de gardă și strigătul paznicilor mai arăta ceva semn de viață, în odaia lui Murat se petrecea o scenă interesantă. Înaintea lui stăteau cei trei soldați, cu barbele surii, învîrtindu-și chipiurile în mâni și plângend ca nesce copil. Să nu credeți, că frica de mörte le scotea lacrimi. Nu! În luptele de la Arcole și Marengo unde se luptară ca nesce adevărați viteji, priviră în fața morții fără frică. Dar gândul că vor trebui să möră ca nesce trădători îi făcea să verse lacrimi amare.

Acuștați-mă! — le zise Murat, — Convins, că regretați mult greșéla vóștră și vă căști, vă promit, că vreau aievea să vă ajut, și să vă mântulesc. Mâne în zori vă vor duce la locul de perđare. Voi îngriji de aceea, ca să nu fie de față public. Ajunși acolo vă vor lega și apoi vă vor pușca, voiți dispune înse să fie numai umplături góle. Veți cădea apoi, ca și cum ați fi împușcați, și veți sta acolo în nemișcare,

s'a numit decret, orî canon, ci manifest, ér canónele s'aú adus în sãborul constituit tot atunci numai din Vladica și protopopii țerii Ardélului.

În fine observãm, cã de și Mitropolitul Vancea a cãpëtat de la Ministru Eótvös scrisórea de dto 26 Aprilie 1869 Nro 7007, prin care i-se opria convocarea de sínóde mixte, el totuși a ținut dóuë congrese mixte archidiececane, unul în 1873 în cauza școlilor, și altul în 1875 în cauza beneficiilor parohiale. Aceste congrese înse nu se pot numi organism bisericesc recunoscut în mod legal și constituțional din partea statului și ca atare nu póte funcționa regulat și neconturbat de puterea statului. De aceea pentru convocarea și ținerea acelor congrese Mitropolitul Vancea a avut și neplãceri cu guvernul.

Tóte acestea dovedesc, cã nu atîrnã numai de la Mitropolitul și episcopii sêi sufragani ca „se convóce marele sinod mixt al provinței mitropolitane,” și sã valideze și de fapt autonomia bisericii, întru cât sub acéstã numire se înțelege și participarea elementului mirean la administrarea bisericii.

De închierie accentuãm din nou, cã în cestiunea autonomiei tótã obștea bisericii nóstre nu póte lupta în altã direcțiune și cu alte mijlóce, de cât în direcțiunea și cu mijlócele arëtate de Archiereii nostri. Trebuie adecã sã urmãrim paș de paș tóte acțiunile congresului catolic și întru cât acelea sînt jignitóre pentru autonomia bisericii nóstre sã protestãm la fie care acțiune cu tóții, adecã nu numai Archiereii, ci și preoțimea în sínóde diecesane și provinciale, și întreg clerul și poporul în conferințe ca cea de la Cluș. De altã parte sã stãruim atãt la Roma, cât și la Maestatea Sa sã nu apróbe un statut organic al bisericii catolice, prin care biserica nóstrã s'ar contopi în organismul autonom al bisericii catolice, ci Maestatea Sa sã concédã, pe cum aú cerut Archiereii nostri, con-

vocarea unui congres mixt provincial, care sã organizeze autonomia bisericii nóstre separat de a catolicilor latini.

Dacã pașii aceștia ar rămãné fãrã de efect, ceea ce noi credem, cã nu se va întimpla, atunci ne rămãne încã un mijloc de apërare. Nu intrãm de loc în organismul autonom al bisericii latine, adecã nu alegem deputați la congresele catolicilor de rit latin, ci pãnã la timpuri mai favorabile rămãnem cu organizațiunea, care o avem de facto, separatã de a bisericii latine.

La ordinea zilei. — „Tribuna“ de Vineri publicã sub titlu „Cãte va constatãri în chestia autonomiei“ un remarcabil articol. Articolul spune neîndestulirea chiar a catolicilor latini fãtã de proiectul comisiunii de 27, pe care îl numesc *imposibil* și scóte în relief starea de drept public a autonomiei nóstre bisericesci, provédutã în bula lui Piu IX-lea, pe cum și în articolul de lege 43 din anul 1868 §. 14. Articolul terminã cu urmãtoarele conclusiuni:

1. Fie care cerc protopopesc, pecum s'a mai zis de repetite ori, sã ținã adunare, sã punã pe tapet cestiunea autonomiei, recercãnd pe archierei, ca pentru curmarea anarchiei bisericesci, sã convóce cât mai curënd sinod diecesan.

Archidiececã de Alba Iulia a dat deja esemplul și sã aibã grije cei alãți archierei, cã neținënd asemenea sínóde diecesane, vor da aparență, ca și cum ar demonstra în contra Blașului.

2. Fie care diecesã ținënd sinod, în acela sã protesteze în contra violãrii independenței provinței nóstre mitropolitane.

3. Trebuie înainte de tóte sã luminãm poporul cã despre ce e vorba și ce se intenționã din partea adversarilor nostri seculari?

4. Trebuie orientatã Roma — nu numai din partea preoților, ci și a laicilor, și

5. Trebuie orientat cât de lãmurit, atãt ministrul, cât și membrii congresului, cã pentru ce nu putem noi, dacã am și voi, sã intrãm în autonomia plãnuitã.

pãnã ce compania venitã la esecutarea sentinței se va fi depãrtat. Va veni apoi la voi un om de încredere de al meú, și vë va lua în o trãsurã închisã și vë va duce la țermul mării unde așteptã o nae ce va pleca în America. Vë veți îmbarca și voi pe naea acéstã și veți pleca. Aici vë dau la fie care o pungã de bani. Țineți bine în minte cele ce v'am spus și Dumnezeú cu voi!

Lucrurile se petrecurã chiar așa cum le plãnuise Murat. Și mai târziu Napoleon îi mulțãmi fórtë mult, cã a aplanat așa de bine afacerea și încã numai cu prețul alor trei ómeni. Tótã întimplarea acéstã rămase tainã pãnã la 1830, când ieși la ivelã și acéstã, ca tóte celea.

Era o tómnã uritã și neplãcutã din anul 1830. Pe principele Achil Murat, care era notar public în Noul Orlean, ieșind la plimbare prin un suburbii îl apucã o plóie repede. Principele se refugiat la cea dintãi casã care îi fu mai aprópe. Zidirea era fórtë simplã, și era locnitã de o familie micã stãtãtoare din tatã, mamã și doi copii.

Fãtã bãrbatului era seriósã și plinã de bunãtate, ér ținuta-i drépta te fãcea la

prima privire sã cunoscî în el pe soldatul de odinórá. Principele bãgã de samã, cã stãpãnul casei îl primi fix și rămase surprins vëdëndu-l. Nu-i dãdu multã atențiune, ci aședãndu-se lângã cuptor privi din simplã curiositate la mobilele din casã, ca și omul, care n'are nici un lucru. Ceea ce îi bãtu la ochi era, cã pãreții erau plini cu icóne din viața lui Napoleon și cu tablouri, cari reprezentãu feliurite lupte. Nu erau de ceva preț artistic icónele acestea, nesce reproduceri simple, fãrã multã artã, cum întãlnesci și acum prin casele ómenilor sãraci. Mai interesante erau dóuë portrete de ale lui Murat: unul în care era depins ca general, érã în celalalt ca rege. Amindóuë portretele erau împrejmuite cu câte o corónã de laur, ca sãmnn neîndoios despre marea cinste, ce aú chipurile acestea înainte gazdei. —

— Ai servit dórá în Franța, înainte de ce ai venit aici? — întrebã prințul.

— Da Die! — rãspunse întrebãtul turburat.

— Unde și sub a cui comandã?

— În Italia sub comanda lui Murat.

— Cum te chëmã prietine? — îl întrebã fiul generalului de odinórá întindënd mâna fostului soldat al tatãlui sãu.

„Alkotmány“ de Duminecã publicã asemenea un articol în cestiunea autonomiei nóstre. Articolul iscãlit de „un preot român gr. cat.“ e de o obiectivitate cu totul neobișnuitã în colónele ziarelor magiare. Estragem din el cãte va pasage:

„Noi greco-catolicii, nici când nu vom intra și nici nu vom putë intra în autonomia, ce ast fel se plãnuesc. Sãu ni-se dã libertatea de guvernare proprie, asiguratã în articolul de lege al 43-lea din 1868. §. 14. sãu ni-se denégã cu sfruntarea directã a constituției; provința bisericescã a Romãnilor aflã de mult mai bune stãrile de acum, de cât organizația cu care vrea sã pãșescã comisiunea de 27 în fãtã congresului plenar. Posiția acéstã ni-o impun de o parte principiul de drept bisericesc, de altã parte independența și posiția specialã a provinței nóstre bisericesci, și în aceea-și vreme trebuie sã ținem cont de urmãrile neprevédute, ce ar amenința biserica nóstrã, în cazul când autonomia numitã ni-s'ar impunë cu forța.

„Dacã nu se lasã la dispoziția bisericii catolice nici averea bisericescã, nici școlile medii, nici universitatea, într'adevër nu putem pricepe, ce sens are elaboratul pretențios al comisiunii. Dupã a nóstrã pãrere, sórtea autonomiei s'a îngropat, prin acel memorandum al guvernului, în care corporațiunile autonome sînt degradate la micii grupuri de controlã. Dacã înse majoritatea congresului — ceea ce nu credem — ar intra sã dispunã în cãmara golã, ce guvernul liberal s'a îndurat a-i pune la dispoziție, o póte face, dar fie-ne permis, ca noi sã nu ne împãrtășim de acéstã cinste.

„Cãci óre ce sórte am avë greco-catolicii în corporațiune, când numèrul nostru s'ar reporta ca 5 cãtrã 45? Tot de una în minoritate, tot de una am fi majoritatã, pentru cã în adunãri, unde ar discuta împreunã Ugron, Polónyi, Szapãry cu Dr Rațiú și Coroianu, se póte închipui ce armonie ar fi.

„Aceste sînt motivele, cari ne-aú reținut și ne vor reținë și pe viitor de la autonomie. Sã vedem acum posiția specialã a bisericii romãnesce greco-catolice din Ungaria.

— Më numesc Claudiú Gerard și dacã imi dați voe, care e numele Dvóstre Di meú?

— Eú sînt Achil Murat.

La vorbele acestea, bãrbatului îi se ivirã lacrimile. Prințul îi privi mirat, ne putëndu-și da samã, ce l'a putut mișca așa de mult?

— Așa darã nu m'aú înșelat ochii. Dvóstrë sînteți fiul generalului, regelui și mântuitorului meú, cãci dacã mai sînt în viață n'am de a o mulțãmi, de cât tatãlui Dvóstre, prințului Murat.

Amindoi eram fórtë mișcați. Claudiú Gerard recãpëtãndu-și liniștea povesti istoria sa prințului. Vócea sa trëmura de emoțiune și povestirea îi era plinã de cuvinte de mulțãmitã pentru cel ce l'a scãpat de la mórte. La rîndul sãu Achil Murat sub tot timpul cât a mai petrecut în America, nicãiri nu se simția așa bine, ca în locuința simplã a bãtrãnului soldat.

Despre ceialãți doi soldați nu s'a mai auđit nimic. —

Prin unirea Românilor din Transilvania și Ungaria, scaunul Romei a avut de scop ca să-i unescă cu Roma pe toți Români. Provincia noastră este așa dară provincă de misiune, carea are menirea, ca împărțind Românilor — *carî fără vina lor au ajuns în schisma orientală* — binecuvântările culturii și ale vieții religioase, să-i împace eră-și cu Roma, care e mama dulce a bisericii lor și a popoarelor de gîntea latină. Ca să-și ajungă scopul, Roma trebuia să țină cont de împrejurarea, că greco-orientalii se vor apăra cu caracterul național, al religiei lor. Ca să spulbere apărarea acésta, a trebuit ca unirea Românilor, să fie într'adevăr *românescă*, prin esempțiunea totală de sub organismul altei bisericii de rit și limbă liturgică deosebită. Procesul acesta a decurs încet, dar s'a terminat totuși prin bula Pontificelui Piū IX din Decembre 1853 „*Ecclesiam Christi*,” dispunând pontificele relativ la cele 4 diecese române greco-catolice cum că „*A* pristina Mitropolitae Strigoniensis jurisdictione et quavis alia potestate et praeorogativa jurisdictionali in perpetuum pariter exemptae sint et liberatae.”

„De aici urmază în mod lămurit, cum că provincia românească greco-catolică, nici în ce se ține de guvernarea internă a dieceselor, nici în ce se ține de administrarea averii proprii bisericesci și școlastice, — nu pöte intra în un organism, în care se validéază supremația, de alt cum venerabilă, a primatului din Strigon; și unde provincia mitropolitană, prin proporția numerică a trimișilor săi pöte fi espusă în continuu pericolului maiorisării, în cât independența de guvernare a provinciei *ar deveni de fapt illusorie*.”

„Urmază deci, că de cum va româniștea greco-catolică nu voesce a lua poziție contrară Romei, nu pöte intra la nici un cas în autonomia comisiunii de 27.”

„Er ce privesce dreptul de alegere a Mitropolitului de la Blaș, acesta încă nu-l putem subordona autonomiei, căci deja și *Rákoczy* a înarticulat în lege acel drept al nostru, ca „*Püspököt a Fejedelemtöl kérének ollyat, a kit egyenlő tetszésekből az oláh papok alkalmatosnak ismernek*” (Episcop se céră de la principe pe acela, pe care preoții valahî îl recunosc de acomodat). P. I. lit. VIII. din „*Aprobatae Constitutiones Regni Transylvaniae*” pe cum și art. de lege 65 din 1791 se exprimă în asemenea înțeles. De aici vine, că în dată ce a devenit notoric între noi §. 113 din elaboratul comisiunii de 27, — în virtutea căruia primatele din Strigoniū, ca președinte al consiliului de direcțiune a autonomiei, așterne guvernului și *ternarul de la alegerea de Mitropolit* — toți Români gr. cat. au primit cu cea mai vehementă indignațiune ori ce intenție a autonomiei, cu atât mai virtos, că aceea comisiune de 27, care a aflat de bine a decide de noi fără de noi, a lăsat în deplină valöre drepturile statului romano-catolic din Ardeal.”

Efectele legilor politice-bisericesci. — Liberalii nostri nu lasă să trecă nici o ocaziune fără a parada cu cel mai de căpetenie făt al lor, cu legile politice-bisericesci, lăudându-le efectele salutare de o parte, eră de altă parte încercându-se a constata,

că au fost nefundate gravaminele ridicate la timpul său din partea bisericii catolice în contra votării acelor legi. Acésta constatare se face și din partea guvernului, în unul din cele două rapörte, prin care dorește a-și recomanda budgetul formulat pentru anul viitorii.

Esperința dovedesce fise contrariul la constatările guvernamentale și liberale; căci töte acele îngrijiri, cari s'au ridicat împotriva proiectelor de legi politice-bisericesci se verifică. S'a zis adecă, că luându-se matriculele din mâinile bisericii, se vor încredința la ömeni fără cualificațiune suficientă și în cari nu se pöte omul încrede deplin în ori ce împrejurări. Faptele adeveresc pe deplin, că acésta îngrijire a fost fundată, căci e în general cunoscut din ce elemente se recrutează o parte însemnată de matriculanți.

Altă împrejurare, care a însuflat serioase îngrijiri, celor cu durere pentru binele poporului și prosperarea țării a fost înmulțirea speselor. Cine nu scie, că nici în anul prim nu au fost de ajuns cele 800,000 fl. cât proiectase guvernul de pe atunci spre acoperirea speselor împreunate cu matriculele de stat, eră de atunci în cöce din an în an se măresce în budgetul statului poziția despre matriculele de stat. Și ca să nu apară mărimea acestor cheltueli o parte considerabilă din ele statul o aruncă în sarcina comunelor, înmulțind notariatele și vice-notariatele, ca ast fel purtătorii acestor oficii plătite de comune, să conducă și matriculele de stat. Aceste îngrijiri rapörtele oficiöse nici când nu s'au încercat să le declare de nefundate, recunoscându-le chiar prin acésta de îndreptățite.

Dar nici din punct de vedere religiosomoral nu se pöte afirma, că n'ar fi fost îndreptățite îngrijirile bisericii, căci numărul acelora, cari nu voesc să scie de biserică la încheierea căsătoriei mai ales pe la orașe e destul de considerabil. Nu e, mic nici numărul casurilor de apostasie formală de la creștinism la judaism. Apoi pe zi ce merge se înmulțesc Nazarenii și aconfesionali, simptome destul de triste pentru viața religiosomorală. Este adevărat, că în direcțiunea acésta au să suferă mai mult confesiunile acatolice, pe când perderile bisericii catolice sînt mai neînsemnate, dară acésta nu servește ca dovadă în favorul nouelor legi, ci arată că biserică catolică este mai puternică și desvöltă mai mare forță de resistință față de curentul pornit prin reformele liberale.

În fine mai observăm, că pacea între confesiuni, ce se aducea ca motiv pentru introducerea nouelor reforme, încă nu s'a restabilit, ci și acum duréază certele confesionale ca și mai înainte. Acésta o constată și br. Pronay Dezső, care nici de cum nu pöte fi suspiciunat de ultramontanism. El zice adecă în discursul, prin care la 18 a. c. a deschis în Budapesta conventul general al bisericii evangelicé: „E afară de totă îndoela, că aceste legi au potențat în măsură considerabilă puterea statului și influința guvernului, dară nu au promovat toleranța religioasă, nici pacea între confesiuni. După töte acestea influința desamintitelor legi pentru biserică noastră (protestantă) nu o putem numisalutară.” Töte acestea le recunosc și accentuază des și alți bărbați de frunte protestanți, cari au contribuit förte mult la aducerea legilor politice bisericesci și öre când se entusiasmau pentru ele. Dacă

și pentru amicii numitelor reforme sînt amare fructele, ce vom zice noi, cari nici când nu ne-am înduleit din ele? Realitatea constată, că îngrijirile bisericii au fost fundate când a pretins să nu se voteze legile politice bisericesci, și domnii liberali n'au cuvînt de a se lăuda cu efectele acestor legi.

Prim-ministrul Széll și naționalitățile.

— În ședința de Vineri a comisiei finanțiare, deputatul Komjathy a întrebat pe ministrul president, că ce politică urmază față de naționalități. Széll a răspuns în următoarele: „Politica guvernului pe terenul acesta e cea cuprinsă în programul rostit în Cameră, și nu pöte fi alta de cât clădirea Statului magiar, în cadrele corpurilor Statului *unitar național magiar*.”

„Membru egal îndreptățit al națiunii unitare politice e fie care fiu al patriei, vorbescă ori ce limbă. Acésta egală îndreptățire, cu privire la limbă, se mișcă între marginile, pe cari le forméază unitatea politică a țării și posibilitatea guvernării și a administrării practice.

„Ori ce faptă a guvernului trebuie să fie croită conform scopului înalt și principiilor ducătoare la scop. Nu cu forța vom câștiga naționalitățile, ci așa, dacă le dăm administrație și justiție bună, și tratăm în mod just cu ele.”

Di prim-ministru Széll a mai spus că încă și înainte de a ocupa acest post era de părere, că și activitatea societății trebuie să fie pusă în serviciul scopurilor. Ömeni, cari trăiesc în exagerări și agitație au fost tot de una, ba și cercuri întregi sociale pot să fie așa, dar d-sa nu le dă acestora prea mare importanță. Dacă cine-va agitază în contra unității statului magiar și agitază în contra *idei de stat magiar*, guvernul va aplica asprimea legii. Pentru-că d-sa nu va suferi, ca să se facă agitație în contra legii, constituției și în contra statului magiar!

Scurt și la înțeles. Cum rămânem însă cu sfințele principii de drept și dreptate, d-le ministru?

Revistă politică.

Din Patrie. Unicul lucru din zilele trecute ce ar fi de ceva interes este, că lupta din trecut, ce esista între locuitorii din Fiume și guvernul magiar e pe cale de a se aplană. Fiumani și-au formulat pretensiunile și, pe cum se spune, guvernul le va lua în considerare. Pretensiunile lor se reduc la aceea ca să li se reintregéască reprezentanța comunală, căreia să i-se dea tot o dată și drept de supraveghiere peste școléle din Fiume. Mai de parte ca la aducerea legilor pentru Fiume tot de una să se céră sfatul reprezentanței comunale și ca guvernorul Fiumei să fie mijlocitoriu între guvernul magiar și orașul Fiume.

Austria. Cu schimbarea ministeriului nu s'a schimbt și situațiunea încurcată din Austria. Drépta parlamentară de mai înainte stă și acum unită, a cărei dovadă eclantată este: alegerea președintelui și a celor doi

vice-președinți din cameră. Pe lângă toate opintirile Nemților, persoanele designate din partea acestora ca să conducă ședințele parlamentului au fost respinse și oficiul acesta a fost încredințat unui Német, unui Polon și unui Român, cari toți au fost aleși din partea majorității.

Cehii apoi deja în prima ședință și-au arătat neîndestulirea cu noul guvern. Gălăgia produsă de ei a fost așa de mare, în cât nici vorbirea program a prim-ministrului austriac nu a putut fi audită. Ei nu pot vedea ministerul Clary pentru revocarea ordonanțelor. E drept, că pe cum spune ministrul preșident, în locul ordonanțelor de limbă, cari au făcut parlamentul austriac neapt de lucru, se lucră la un proiect de lege, carea să reguleze afacerea acésta, dar asta pe Cehi nu-i îndestulește. Ei vor purcede față de cabinetul Clary, cum au purces Nemții radicali față de ministerul Thun, se vor opune guvernului până la extrem.

Demonstratia în contra ministeriului Clary nu se mărginesce numai în parlament. Ea a fost străplântată și în Bohemia și Moravia. Aci demonstrațiunile de stradă sînt la ordinea zilei, în multe locuri sînt ciocniri sângerose între Cehi și gendarmerie și de multe ori se întimplă și morțe de om.

După retragerea ordonanțelor de limbă au început și Rutenii din Galiția să facă propagandă pentru idea de a fi retrase și ordonanțele, ce s'au dat pentru Galiția, în virtutea cărora limba oficioasă din provincia acésta este cea polonă.

Că ce direcțiune vor mai lua lucrurile, se va vedea în zilele următoare, când se va alege delegațiunea. Scrisoarea prin carea ministrul-preșident publică alegerea delegațiunei deja a fost prezentată înaintea casei de jos.

Anglia. Anglezii dau tot pe fugă cu espedarea trupelor destinate pentru Africa de Sud. Sâmbăta trecută a fost imbarcarea pedestrimii, apoi a urmat artileria și trupele de sanitari. În 28 l. c. va fi imbarcarea cavaleriei și se sperază, că pe săptămâna venitoare năile cari transportază armata engleză vor pute să-și ia drumul spre Africa sudică, unde vor ajunge pe la finea lunii viitoare.

E caracteristică aparițiunea flotei engleze din marea Mediterană înaintea orașului Salonichi. Numărul vaselor de război, ce s'au arătat aci e 16. Scopul acestei aparițiuni, pe cum se spune, ar fi ca să impedeze împreunarea flotei rusești cu cea franceză, carea, după înțelegerea, ce a avut-o ministrul de externe al Franței cu cel rusesc, și-a luat drumul spre răsărit.

Rusia. După cum scriu zările din Paris în convenirea, ce au avut-o ministrii de externe rusesc și francez, s'a vorbit și despre atitudinea, ce vor lua-o aceste două state față de Anglia în cestiunea Transvaalului. Dacă Anglia ar învinge pe Buri, atunci Franța și Rusia ar pași în favorul acestora, și dacă

Anglezii, învingând Transvaalul, ar vre să-l prefacă în provincie engleză atunci li s'ar opune Franța și Rusia. Și dacă Anglia nu ar băga în samă opunerea acestor puteri, atunci ele s'ar întorce în contra ei în posesiunile engleze din Asia, unde Anglia ar putea pierde foarte mult.

Anglia se și teme de Rusia, cu deosebire de când simpatia Rușilor pentru Buri a început a se arăta prin fapte. Mulți dintre tinerii ruși se înscriu ca voluntari de a merge în ajutorul Burilor, ér alții se ocupă cu idea de a se trimite ómeni în Africa de Sud, cari să se îngrijescă de Burii răniți.

Transvaal. Zilele trecute s'a fost lăsat scirea prin ziare, ca óstea Burilor ar fi fost zecimată și cu deosebire în Natal, care, pe cum se vede, va fi teatrul luptelor. Scirea acésta, pe cum și alte multe, rôte din isvor englez, nu corăspunde pe deplin realității. E adevărat, că Burii au fost respinși în câte va ciocniri, dar e adevărat și aceea, că în alte ciocniri ei au fost învingătorii. După relațiunea oficioasă, carea a fost cetită în casa de jos a Angliei, Burii nici n'au fost nimiciți, nici n'au fost zecimați, ba pe cum se vede din aceeași relațiune, ei continuă cu atacurile cu o vehemență cu mult mai mare, așa că generalul englez Julé a fost silit să părăsescă orașul Dundee, lăsând acolo răniți și să se retragă spre Sud, conform planului ce l'au făcut Anglezii de la început de a lua adevărată defensivă și a se retrage până când s'ar întâlni cu armata ce va veni din India.

Pe cum ne spun scirile mai nouă, Burii au ocupat deja două orașe din Natal. Armata engleză s'a retras spre Sud.

Corespondințe.

— 20 Octobre 1899.

Onorată Redacțiune!

Cerculariul mitropolitan din 27/IX. Nr. 5360/99 ne-a adus îmbucurătoare veste, că Sinodul arhidieceșan se va ține în 22 Novembre n. a. c.

Plin de nădejdi privim cu toții către acel Sinod, unde bărbații aleși, chemați vor fi, ca lumină să facă o dată în caosul infundat de atâtea cestiuni vitale pentru popor și biserică. Hotărîtoare vor fi decisiunile acelu mărș Sinod pentru miș de credincioși și păștorii lor pe mulți ani înainte. Éta, pentru ce bucuria noastră a tuturor cu multe griji este presărată.

Ne aflăm la marginea unui abis, a cărui adîncime și gróză hotărît încă nu le cunoșcem, dar' una o șcim, că prăbușindu-ne în adîncimea lui, vai și amar va fi de turmă și pășor!

Dómne feresce!

Binevoitori nostri stăpânitori s'au cam îngrijit, ca poporul nostru pe toate terenele să fie scurtat în drepturile sale. Acest popor este tractat în adevăratul înțeles al cuvîntului ca un copil mașter, ca și când acest popor n'ar fi și el bun și ascultător. Plătăm și noi dări grele ca și alții, ér copiii nostri ni dăm

bucuros, ca în timpuri de restriște să-și verse sângele. să-și dea viața pentru patrie pe cum au făcut strămoșii și moșii lor.

Popor pacinic, facem totul, căci dedați sîntem a fi ascultători. Ni s'a cerut mult, am dat cu dragă inimă și n'am zis nimic.

Dar' vai! cât de greu ne cade, când ni se cere ce avem noi mai scump *independența noastră și neatinerea bisericii noastre.*

Li ușor celor cu bani și puterea în mână a tracta cu noi după voia și placul lor, dar' sus e Domnul. Acela și credința tare în trainicia noastră nu ne vor lăsa!

Am luptat cu necasul 200 de ani, de când din convingere sfîntă străbunii nostri prin actul mărș al „Unirii” ne-au readus la sinul dulce al mamei noastre — Roma.

Am luptat și suferit și numai razele acunș-acunș pierdute ale unei promisiuni, că o dată mai bine va fi, ne-au mai încălțit și mângăiat prin vremurile vitrege și continele vexări.

Așa am fost și azi încă nu ne este iertat să desșerăm, ci mai pătrunși ca ori când de convingerea actului de acum 200 ani, suferințele și luptele ne-au oțelit și noi stăm privind tari, ca și stânca lovită de atâtea elemente ale naturii, la cele ce se vor mai întimpla cu noi, dar nu ne clătîm!

Dacă 200 ani credincioși am rămas convingerii noastre, dacă 200 de ani mândri am fost de credința noastră recăștigată prin străbunii nostri, azi nedemni de bătrânii nostri și lași nu ne vom face!

E drept, că azi ca nici când altă dată sîntem espuși din multe părți la grele tentațiuni, ma chiar unii dintre ai nostri se par a fi slabi de inger și clătîtori ca trestia bătută de vînt, totuși avem să luptăm pe toate căile și cu toate mijlocele iertate, și încă mai mult să suferim, dacă așa este dat *Românului catolic, dar' nu ne clătîm!*

Cei cari alt cum cugetă, lucre după cum îi taie capul, noi le-am cerut în atâtea rînduri sfatul și ajutorul lor și ei în loc de îmbărbătare și mângăere întimpinatune-au cu o tăcere condamnabilă ori apoi cu planuri desastroase și neacceptabile, cari numai nădejde nu ne-au vîrsat în inimile noastre atât de sbuciumate.

Să ne dirigăm deci noi de noi lucrurile noastre, căci ori ce așteptare zădarnică ne este.

Am amintit, că stăpânitorii nostri né cer mult, ne cer independența noastră personală în schimbul îmbunătățirii stării noastre materiale, ér' cei cu autonomia, ne băgând în samă bula S. Sale Pontificalului Roman din 1854, pe cum nici legile vigente aduse de legislațiunea noastră, ne cer și mai mult: independența bisericii noastre.

În fața acestor pretensiuni, atât de injuste, noi nu putem sta cu mâinile în sîn.

E drept, că Sinodul arhidieceșan se va rosti și asupra acestor cestiuni, și deceriul, ca rezolvarea lor fericită să fie. Până atunci înse să ne punem și noi pe lucru, prin ce cred numai ușora am putea activitatea Sinodului. Șciut este, că prin cerculariul mitropolitan se dispune și ținerea sinodelor protopopesci.

Aceste sinode, unde preoții se vor sfătui între sine frătesce, sînt chemate a ușora în cât va prin hotărîrile lor rezolvarea cestiunilor mari, ce vor fi la ordinea zilei în Sinodul arhidieceșan din 22 Novembre.

În această privință ăta părerea mea:

Frați preoți! să dezvoltăm cu toții, așa zicând, a casă la noi cu poporul, activitate generală.

Să convocăm fie care poporeni proprii la adunare parochială și aci explicându-le pericolul, ce amenință biserica, pe ei și pe preotul lor prin cestiunile atât de agitate: autonomia, congruă și ajutor de stat, în forma contemplată până a cum de cei străini de interesele noastre românești biserică, să le desbatem cu poporul și apoi decisiunile, prin cari poporul ar crede, că și-ar pute mântui biserica și pe preotul său, să se ăta la protocol în scris.

Originalul protocolului să se păstreze în arhiva parochială, ă' o copie să o ducă cu sine fie care preot în sinodul protopopesc, unde tôte decisiunile poporului din întreg tractul desbatându-se din nou, să se rotundescă într'un singur decisi, care să fie hotărârea Sinodului protopopesc și așa zicând un fel de mandat pentru delegații trimiși la Sinodul din Blăș.

Întru cât e acceptabilă părerea mea și întru cât nu judecați voi frați preoți, dar ori cum să fie, cu credința în Domnezeu și în puterile noastre la lucru cu toții!

frate mie.

Lupta în cestiunea autonomiei.

Cluș 24 Oct. a. c.

E lucru natural, că nimenea nu abdice de voe bună de credință, dacă e basată pe convingere adevărată și de avere, dacă e convinsă că este a sa, ci mai bine suferă ori ce tortură până chiar și morțe. Pe acest principiu este basat martiriul în biserica lui Christos. Cel ce îndemnă dară pe altul să își părăsescă credința, fără de a se sili să-l convingă, că aceea nu-i adevărat, fără de al convinge despre neadevărătatea credinței, fără de al lumina și al convinge despre erorea, în care zace în privința credinței, e un om care nu dă, nici nu are drept să dea sfaturi în această privință nimerei și dacă totuși se arată sfătos merită să fie sbiciuit ca un nemernic fără nici o cruțare. Tot așa stă lucrul și cu cel ce te îndemnă să-ți părăsesci averea părintescă și să alergi în castre streine. Nu-i mai nefericit pe lume ca omul fără credință și fără convingere. Sfaturile lui sînt venin pentru ori și cine și urmate aduc morțe. Dacă ar sta principiul acesta și poporul nostru far urma, azi când inimicii seculari vreați cu tôte forțele și cu tôte mijlocele să între în biserica noastră gr. cat. și să o umilească pentru tot de a una contopindu-o în cea rom. cat., ar trebui să își părăsescă credința și convingerea religioasă, să nu o apere, ci părăsind lupta să o ăta la fugă și să se ducă în biserica neunită, care din întâmplare azi nu este în așa măsură persecutată ca cea gr. cat. Cu timpul apoi fiind luată și aceea la gônă tot după principiul acesta, ar trebui să o părăsescă și pe aceea și să alerge în biserica, care nu va fi persecutată d. e. în sinagoga evreilor care este binevedută în ochii dușmanilor nostri seculari. Tot după principiul acesta scăleiat, națiunea română din Transilvania, fiind aici persecutată, ar trebui să își lase averile strămoșesci și să se ducă în România liberă, căci, veți Dómne, sîntem de un sânge și acolo nu am fi persecutați. Și Comitetul național de la Sibiu, a cărui esistență nu este recunoscută din partea regimului ar trebui să vină, abdicând de ori ce luptă, cu

propunere concretă înaintea poporului român din Transilvania și Ungaria, ca să fugă fie care dinaintea luptei și să trecă în România, unde va fi primit cu brațele deschise. La aceste concluziuni va veni ori cine, dacă va voi să urmeze sfaturile dlui Voevod din Cluj publicate în „Tribuna“ din Sibiu și după ea în „Telegraful Român“ apoi în fôea din Caransebeș.

Părăsirea terenului de luptă nu a fost nici când virtutea Românului. Fuga e rușinosă — deși proverbul o ține, că e sănătoasă — și îi proprietate țigănescă, căci numai acest popor își schimbă credința după împrejurări și locuri.

Pentru aceea se înșelă toți cari cred, că ideile sulate de dl Voevod sînt vederile unei părți a tinerilor nostri din noua generație. Ar fi foarte trist, când și numai o parte neînsemnată a tinerilor nostri ar fi cuprinsă de aceste principii. Ar dovedi, că sînt crescuți fără convingere religioasă, fără credință și că n'au ce pierde nici în lumea aceasta, nici în cea laltă. Tinerimea noastră, spre landa ei fie zis, își are convingerea sa religioasă. Își are credința sa înrădăcinată adănc în sufletul său. De aci nu mult dă pe pamflete scrise de voevodii, în cari atacă acum biserica străbunilor săi, acum vre-o instituțiune românească, acum vre-o persoană stimată de toți. Și când le cetesc, răspund cu câte un zîmbet compătimitor și îi lasă pe Dlor să se desfăteze în necredință, consumând averea moștenită de la strănepoții credincioși. Cultura cășugată prin străinătate cu carea mereti se fălesc, ar aduce cu sine, ca cel puțin necredința, de care sînt pătrunși, să nu o lățescă și între alții, însemnându-și bine, că cultura fără convingere religioasă e o buruiiană veninosă, care nimicesce nu numai indiviđii ci popore întregi.

Poporul nostru, credinciosii bisericii noastre, cu mic cu mare, bătrâni și tineri, inteligenți și neintelenți apere cu zel biserica sa, fiind gata a-și vërșă și sângele pentru dănsa și vor eși învingători, căci avem promisiunea divinului învătător, că porțile iadului nu vor învinge! Necredinciosii și ómenii fără convingere fericescă-se în alte biserici dacă își vor afla și de acelea!

alfa.

Mulțămită publică.

(Continuare.)

În favorul sfintei „Mănăstiri de la Prislop“ în legătură cu cele publicate în „Unirea“ Nro 36, 37, 38, 50 și 52 din anul 1898 au mai incurs următoarele oferte benevole:

Pe lista Nro 778 prin dl Georgiu Șandru cantor în Hațeg: de la Fira lui Avram Popescu 50 cr., Adam Dajiú cu soția Ileana 1 fl., Aron Muntean 50 cr., George Costa 45 cr., Arfi Belgradean 20 cr., Francisca Streit 20 cr., Raveca Bojan 30 cr., Manica lui Iancu Șandru 10 cr. suma 3 fl. 25 cr.

Pe lista Nro 228 prin dl Șofron Oltean paroch în Rechitova de la poporul credincios de acolo, din colectă 7 fl. 64 cr.

Pe lista Nro 151 prin dl Romul Rac'a paroch în Boutariul inf. de la dsa 1 fl., Neti Rac'a preotăsa 1 fl. și de la poporeni de acolo 4 fl. 36 cr. total . . . 6 fl. 36 cr.

Pe lista Nro 214 prin dl Aurel Cetățan profesor în Călăraș de la dsa 5 franci, dl Constantin Predelean din Călăraș în România 20 franci suma 10 fl. 70 cr.

(Va urma.)

Noutăți.

Din Archidieceasă. Esc. Sa Dnul Mitropolit în 26 l. c. a conferit ordul subdiaconatului și diaconatului lectorilor Simion Moldovan, Demetriu Murășan și Antoniu Filipescu pe cari Duminecă în 29 îi va ordina de preoți.

İubileu. Cel mai vechiu profesor al școlilor din Blăș, dl Niculae Ionaș și-a serbat în zilele trecute İubileul său profesoral de 30 ani.

Ad multos annos!

Din diecesă Lugojului. Duminecă în 15 a c. s'a deschis în Lugoj școla de fetițe gr. cat. întemeiată din fund. Jova Popovici. a vorbit la această festivitate Rsmul canonic Benjamin Densușan și Prea Sf. Sa Episcopul Dr Demetriu Radu arătând necesitatea și folosul școlii bune.

Întru mărirea lui Dumnezeu. Comunitatea creștină gr. cat. din Hordou aduce cea mai sinceră mulțămită credinciosului Tanase Iacob econom din Hordou, care condus de simțul său religios a donat bisericii gr. cat. din loc 2000 fl. v. a. Primescă deci İubitul nostru coreligionar și fiu și pe această cale stima, İubirea și recunoștința noastră. Rugăciunile noastre și a fiilor nostri, să străbată la tronul Părintelui cereș și din înălțime să-ți trimită marțimosului donator, lungime de zile, ca să-și vadă dorința inimii realizată, prin edificarea bisericii urđită de dănsul. Fie sigur, că numele lui cu reverință va fi rostit de buzele generațiunii noastre și milostenia lui scrisă va fi în ceruri. În numele credincioșilor din parochia Hordou: Iacob Pop preot gr. cat.

Serbare İubilară. Zelosul Episcop rom. cat. din Alba İulia a organizat o serbare İubilară în Cluș, din incidentul aniversării de 200 ani a esistenței iconei făcătoare de minuni a Preacur. Vergure Maria de la Mănăstirea Niculei. Icona originală se păstrează în biserica academei din Cluș. Sărbările s'au început la 22 și vor ține până la 26. Vor lua parte la aceste sărbări cardinalul Schlauch de la Orade, episc. Steiner de la Alba regală, episcopul titular Wolafka de la Dobrițin, statul catolic și alții.

Congregația comitatului nostru e convocată pe ziua de 28 Octobree. Între multele puncte din program relevăm căte va alegeți, de controlor la cassa comitatului, de pretor ș. a.

Episcopul Strossmayer implinesce în 17 Nov. n. 50 ani, de la denumirea sa de episcop în Diacovar. Croații pregătesc sărbări frumoșe în onorea İubilantului.

Cununie în familia domnitore. Se susține tot cu mai multă insistință apropiata cășatorie a vęd. Archiducese Ștefania, cu contele Lonyai, care a și trecut la religiunea catolică: Actul cășătoriei se va îndeplini la ambasada austro-ungară din Londra, unde mirii se vor și stabili pe cât va timp.

Sofri personale. Dl Dr. Nerva Moldovan medic în Săvâdiașla a depus la univers. din Cluș esamenul fisic.

Esposiția de pome aranjată de Reun. română de agricultură din comit. Sibiu, a succes foarte bine. Damele române din Sibiu au dat ajutor însemnat la aranjarea cu gust a pómelor, compoturilor, dulceturilor, vinului ș. a. Numeros public, între cari inteligința sibiană și școlarii din satele vecine au arėtat viu interes față de esposiție. Premiul I. pentru pome l-a căștigat dl Ioan Chirca din Seliște, pentru struguri, dl Anton German din Aciliu, pentru vin, dl Petru Opincar din Sebeș, pentru rachiu, Sabin Savu din Vale și pentru dulceturii și compoturi Internatul de fete al Asociațiunii.

Francezi în Arděl. Doi tineri francezi Lucien Andrė și Jac. Lemoine elevi ai prof. Picot, s'au stabilit în Seliște spre a învăța limba românească.

† **Necrolog.** Augustin Streza, locuitoriú în Blăș, a murit la 25 a c. sara în vrsta de 56 ani.

† **Maria Născuțiú,** din Năsăud a repausat la 21 Octombree st. n. în etate de 18 ani.

Odihnescă în pace!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Viața și operile lui
Andrei Murășan.

(Continuare.)

Omul frumos ne arată pe poetul retras de sgomotul lumii, de valurile vieții de toate zilele, cum filosofeză asupra virtuții, zicând, că numai acela e om frumos, care e moral și plin de virtute:

Frumos e omul, Dămine, când mîntea e regină,
Și simțul ce ca șerpe spre rele îl înclină
Supus loial și drept;

Virtutea-atunci măreță, răsare ca și-o floare,
De brumă neatinsă la rumena-i colorie
În fragedul lui pept!

Pe fruntea lui senină dreptatea strălucese
În tocmă ca și-un sôre pe sferă când pășese
De nori neturburat.

E crimă, se retrage, e silă, se ferece
E negură-o străbate, e nor, îl împărțese
Și lese nepătat.

Frumos e omul, Dămine, cu inima curată,
Cu florea conștiinței de crimă nepătată,
Sincer nefățărît;

Conspire lumea totă, răsbătă-l ori ce sôrte;
Închidă-l să nu vadă lumina pân' la môrte,
Și ță-l neclintit.

Arunce-l în deșerturi lipsite de-ori ce floare
Pe unde nu s'arată nici om, nici sburătore,
Ci șerpi veninători;

Virtutea-i va fi scutul și-asilul de scăpare
În tocmă ca și cedrul cu umbra sa cea mare
La ômenii călători.

Dar tirănia, cu care se apasă om pe om,
Ără îl trage în valurile vieții și dorește
Împărăția,

Când ômenii să ștergă și umbra de sclăvie,
Fiind creștinii curați;

Și 'n locu-i să domnescă dreptatea nepătată,
Egală 'ndreptățire și pace adevărată,
Ca între fii și frați!

Aspirațiunile poporului român sînt acestea exprimate în ton mai domol, plin de sentimentul religios, care îl împacă cu sôrtea, și îi dă mângăere în speranța viitorului, când toți au să fie liberi și egali.

Poesia Cătră martirii români încă tot eroismul român îl cântă. Ea revocă memoria celor căduți în 1848—1849, ale căror brave fapte sînt scrise pe paginile istoriei române, a căror memorie ca o dulce suvenir este gravată în inimile române; cari la Mihail, la Luna, la Brad și în alte locuri au dat dovadă vie, „că nu e laș Românul, nu fuge de dușmani.“ Faptele lor mărețe îi pun alături cu Mircea, cu Ștefan cel Mare și cu Mihail Eroul. Deci această vre el să fie mângăere pentru mamele, cari își deplâng fiii, pentru surorile, cari își deplâng frații, și pentru copilele, cari își deplâng amantii:

Nu plângeți mame fiii, căci ei n-au scos din môrte
Onoarea, esistența, tesaurul mai frumos,
Prin sângele lor sacru s'a șters tirana sôrte,
S'a șters pentru pururea suspinul dureros.

Surorii nu plângeți frații, căci ei v'liberară
De turmele rebele, al căror scop a fost:
Să taie tot, să ardă cu furie tătara,
La pruncul, femeii, fetițe să nu dea adăpost.

Copile rușinoase, voi plângeți cu durere
Pe amantii, cari în lupte cu gloriile au căduți!
Dar nu știți, c'a lor inimă juraseră tăcere,
A fi eroi prin môrte, ăr nu sclavi ca 'n trecut!

Câtă mărire și câtă durere națională și tot o dată câtă frumseță și câtă inspirațiune divină cuprinde în sine această odă, fie dovadă strofele următoare:

Durmiți în pace umbre, martirii românilor,
Ce-ați îngrășat pămîntul cu sânge de eroi!
Bătrîni, cărunchi cu vadă, voi florea tinerimii,
Ce 'n lupte sângeroase cădînd v'ați rupt de noi!

Pămîntul ne desparte, ăr cerul ne unesc
În patria cea sfîntă, egală pentru toți;
Acolo nedreptatea și ura nu răsbeace,
Nu cumperi cu viața pămîntul de trei coți.

Durmiți, durmiți în pace volnicii feciori de munte
Subțiri și 'nalți ca brădul, cu brațe de eroi,
Dedați din tinerete a merge tot în frunte
A nu sci de pericol, de môrte și nevoi!

De asemenea frumseță este și Un devotament familiei Hurmuzachi, carea înse numai în strofa de pe urmă se ocupă cu frații Hurmuzachi, îndemnând pe acești Grachi ai românilor, aleși de Providență, ca să pășescă înainte luptându-se contra dușmanului, „cu armele dreptății pe drumul legiuit.“ Alt cum intrăgă oda răspiră numai durere națională și revolve pentru speranțele pierdute:

Trecut-a umbra legii, și darul nu mai vine,
Torinții grași de sânge român nevinovat
Ce-a curs întru speranța, că reul va s'aline
La poporul ce pere în foc pentru împărat,
Cer dreptă răsplătire, în cer și pe pămînt,
În faptă, în ființă ăr nu 'n deșert cuvînt.

Românul ce din secolii a fost gonit de sôrte,
Să suferă ca vita, ca sclavul maltratată,
Acum v' spune 'n față că nu-i pasă de môrte,
Cu care 'n mii de casuri eroie s'a luptat,
Că 'n patria sa dulce va sci a s'apera,
De ori ce leu sau tigrul, ce-ar vrea a-l subjugă.

Românul ce din secolii prin intrige dușmane
A fost merit de „parie“ în ăst pămînt frumos,
Tractat ori când cu ură de castele tirane,
Răspins de la cultură, resupt până la os,
Își cere-acum dreptate pe ôră și minut,
Zicînd c'a tirăniei dulci visuri au trecut.

Românul s'a luptat pentru patrie,
pentru tron, pentru împărat, dar bravura
lui nu este răsplătită; multe i-au promis,
dar cu toate i-au înșelat. Totuși el

Nici azi nu desperază, căci este pus în cer
Un Domn de-a cărui față subjugătorii per.

Relele, câte au trecut peste el, resbelele, fômea, morburile, nedreptatea, cu cari avu a se lupta, revoluția cu totă grozăvenia sa; satele lui prefăcute în ruine și pustii, cadavrele neînmormîntate: toate acestea nu-l pot face să desperaze, nu-l pot sdrobi de totul.

De n'a perit Românul, când nu vedea lumină,
Când simțul libertății era ucigător,
Acum când tirănia se sbuciumă 'n dureri,
Tu bravele Române mai crești, că o să perii?

De n'a perit Românul, când ôrdele barbare
Veniaș ca și lăcuste 'n agri sămănați,
Trăind fără de milă, răpind fără cruțare,
Lipsind pe fii de tată și pe surorii de frați,
Acum, când brațu-ți ager în lume-i cunoscut,
Tu bravele Române mai crești că ești perdit?

De n'a perit Românul, când trei se obligară,
Prin bule rușinoase, prin negru jurămint,
Să-l țină în sclăvie, a duce zile amare,
Lipsit pe cum de drepturi, așa și de pămînt,
Acum, când cartă nouă pe toți îi face frați,
Voi singurii să v' temeți, că veți fi lăpădati!

Dei drept, că toate 'n lume au culme și cunună,
De care mai de parte a trece nu-i ertat;
Atunci și tu Române cu frații-ți dimpreună,
Închină-te la sôrte, cu spirit de bărbat,
Căci tocmă să te 'nghită bălaurul feros,
În scurt te va răscoate întreg și sănătos!

Versuri aceste, cari nu mai cer nici o esplicare, căci se esplică îndestul ele înseși. Sôrtea Românului, asta-i ce-l face să cânte și-l imple inima de durere și amărăciune. Tipete desperate sînt acestea, eșite din adîncul inimii. Ele ne reamintesc involuntar următorul pasagiu din Sentinela română:

Eu să per, eu? nici o dată!
Vie-o lume încruntată,
Vie valuri mari de foc . . .
Nici că m'ar clinti din loc.
Tot ce-i verde s'a usca,
Riurile vor seca,
Și pustiu tot mereu
S'a lăți împrejurul meu,
Dar eă vechnic în picioare
Printre valuri arțetore
Voi lupta, lupta-voi fôrte
Făr' a fi atins de môrte,
Căci Român sum în putere,
Și Român 'n vecl nu pere. 1)

VI.

Declinul.

Poesia sa de la 1850—1857. O diminută pe muntele Surul. Mîntea. Locul fericirii. Elenuța în cetate. Morții de la Oltenița. Fabulele, Istoriorele. Vêduva din China, Vinătorul de pe Alpi și Ducesa Paluchin. Dorul meu. Încetarea mușei lui Murășan.

Declinul poetului începe cu intrarea lui în oficiul de translator și concipist la guvernul din Sibiu.

Ce e drept, Murășan nici acum nu-și părăsesce lira, n'îo spune această însuși poetul. „Petrecuî acolo 11 ani — zice el în prefața poeziilor sale — în pace și liniște, fără să fi părăsit lira, ori să mă fi depărtat de Parnas, cum o ziseră unii și alții, până și în jurnalele publice, ale căror diatribe le trec cu vederea; — cum că nu îmi amuți nici când lira, se pot convinge onorații lectorii din aceea sotică împrejurare, că în periodul cel nou al scrierilor mele, va să zică ca concipist în Sibiu, am lucrat mai mult în resortul poeziei, de cât ca profesor în Brașov, după cum se pôte vedea după numerii și anii pieselor, de și lipsesc numele meu.“

Și în adevăr, din timpul acesta avem de la Murășan peste patruzeci de poezii. Cu toate acestea valoarea poetică a creațiilor sale din acest timp a scăzut mult. Și acesta se esplică din împrejurările politice și sociale, în cari trăia poetul.

Cu sugrumarea luptei de libertate urmată în 1849 se sugrumară și speranțele poporului român și ale poetului. De aici și poezia sa dintre anii 1850—1860 încă are un colorit, ce tradăză paș de paș deprimarea poetului și înmormîntarea iluziunilor sale. Poeziile sale din acest timp toate vor răspara renunțarea amară la prospectele oferite de anul 1848. Nemulțămirea va fi trăsătura caracteristică a producțiilor sale poetice, o desamăgire fatală, care schimbă cu totul

1) Vasile Alecsandri: Opere complete. Poesii. București 1897 vol. I. pag. 265.

timbrul original a lui Andrei Murășan, care acum devine un simplu poet ocaasional. Vedem în el pe omul desilusionat, disperat, meditănd și filosofând. Acum nu mai are poetul nostru nici tăria, inspirațiunea, dar nici curajul de a scrie, cum a scris înainte de 1848, sau chiar în 1848, 1849 și 1850. Lira sa devine timidă și lingușitoare. Ca atare își va aduce Devotamentul Înălțimii Sale principelui Carol de Schwarzenberg, la intrarea acestuia ca guvernator în Sibiu la 1851; își va aduce Omagiul de fidelitate Măestății Sale Francisc Iosif I. cu ocaziunea venirii Sale în Ardeal la 1852; tot Acestuia îi va închina Un vot sincer, cu ocaziunea festivității nuptiare în 24 April 1854 și va traduce tot în acest an imnul Gott erhalte. Dar în toate acestea vom simți, că lira lui e forțată și accentele ei sînt dictate din poziția oficiului său, din datorință.

(Va urma.)

Prof. Ioan Raț.

Christos ori Muhamed.

Istorisire de călătorie

de

Carol May.

(Fine.)

Abia ne aședaserăm acolo, și deja și vedurăm alte ființe, cari asemenea cercau aci scăpare. Erau câți va șacali. În scurtă vreme mai sosiră și alți șacali și chiar și două hiene. Spaima le făcuse pacinice: ele se năvăliu aci. Privind prin crepătură vedurăm, cum sbura sarea în formă de aburi deși pe dinaintea intrării. Vai celui ce era nevoit, să aștepte a fară, până ce trece viforul!

De o dată mi-se păru, că priu neîncetatul zuzuit ași fi audît strigătul unui glas de copil. Da, intru adevăr, acum era er il audîi! El se apropia. Acuma se opriră a fară două cămile, cari le țineau trei bărbați. Mai întâiu descălecă ghidele și apoi soție-sa cu pruncul, care plîngea. Toți alergară în lăuntru, până și cămilele. Era șacali și hienele alergară înfricate a fară în vifor.

Societatea se aședă în peștera de dinainte; despre esistența despărțimintului al doilea se vede, că nu scia nimica nici unul din membrii ei. Noi păziam liniște, căci voiam, să vedem, ce vor face noii oșpeți.

Pruncul plîngea încă și acum. Mamă-sa cercă, să-l liniștescă. Bărbatul ei îi zise în ton batjocuritoriu: „Așa dară rogă-te Isusului tēu, să oprăscă sarea, să se ridice! Puté-va ore, să ajute. Credința ta e — —“

I-se opri vorba în gură, și mie încă îmi bătea în clipa acesta inima, căci înaintea intrării se arăta éráși un animal cercând adăpost în peșteră: era o panteră négră uriașă. Limba îi atrna lungă din gât, așa de tare o alungase viforul. Póte că acesta era pantera, despre care îmi istorisiseră Selaș-Beduinii, și póte că ea cunoscea peștera. Ea intră făr de frică tușind și suffînd din nas. Abia îi scăpară ochii de sare, și ea și făcu o săritură pe una din cămile, îi sfărîmă cu brîncă spinarea și-i spintecă gâtulejul. Apoi nepăsându-i de ómenii cei de față începutu, să mănânce prada sa.

Pocnirea și pîrăirea óselor se audia până la noi în chip insufletoriu de îngrozire.

„Împușcăm?“ întrebă Turnerstick încetinel.

„Nu,“ răspunse ei. „O împușcatură greșită ar costa mult sânge. Să mai așteptăm!“

Cei cinei ómeni ședeau colo înaintea noastră tăcînd și nemîșcați; spaima le luase graiul și puterile. Mama își ținea pruncul în brațe. Ghidele făcu încercarea de a-și părăsi locul, dară féra pe loc își înălță capul și urlă furiosă. El rămase deci în locul său. Ei toți erau prinși și nu puteau, să se misce măcar. Cei trei servitori nu aveau pusei, éra a ghidelui zăcea de parte.

Acum mă întinsei pe pămînt răzimându-mé pe cotul stîng. Cercăi, să țintesc. Era lucru greú, căci aci în adâncime era întunerec, și era neapérat de lipsă, să nimeresc féra în ochiu.

O hienă alergă în lăuntru; era pe aci, să se rostogolască preste panteră, și vedîndu-o alergă érá a fară. Înfuriată prin acestea féra uriașă dădu un urlet, de păreții peșterii păreau, că trémuraú. Asta era prea mult pentru nervii Kaladei. Ea își desfăcu inconștientă brațele, pentru ca să-și astupe urechile, — pruncul se rostogoli din póla ei și până la panteră. La vederea acestei întîmplări răsunară din gurile tuturor celor de față strigate de spaimă; până și eu strigăi.

Scena, carea urmă, nu póte, să se descrie. Spre norocirea cea mai mare pruncul leșinase de spaimă.

„Allah, o Allah, ajută, ajută!“ gemea tatăl. Părea, că vorbele de loc nu turbura pantera.

Mama își ascunse fața în mîni. Tatăl ședea ofilit ca un mort, icóna desperării celei mai înfiorătoare. „O Allah, Allah, ajută? O Mohamed, strălucitule, trimite seăpare! O voi sfinți Khalifi, mângăiați-mé!“ așa îl audiam vâietându-se. Servitorii petreceau în liniște; lor le era numai de scăparea vieții proprie.

Acum mai făcu Kalada încă o încercare, dacă féra va lăsa, să-i lea pruncul. Fără de a se ridica întinse brațul după el; dară pantera se mîrăi și trase cu brîncă pruncul mai aprópe de sine. Ea pare că-l socotia de proprietatea sa. Spaima părinților ajunsese la culme.

„O Mohamed, o profetule al profetilor, scapă, ajută, miluesce!“ zise ghidele.

„Isuse Măntuitoriu lumii, miluesce-ne!“ se rugă Kalada. „Sfîntă Maică a Măntuitoriuului, rogă-te pentru pruncul meu!“

„O Muhamed, o Muhamed!“ repeți tatăl. „O Abubekr, o Ali, o voi Khalifi mari! O Muhamed, scapă, de poți!“

„El nu póte!“ zise femeia plîngînd și trémurînd.

„Póte dor Isa, Christosul tēu?“ întrebă el, și din glasul lui părea, că se simțese batjocură și sperare de o dată.

„Da, el póte!“

„Să vedem dară! Voiú, să cred întrú acela, care va aduce scăpare.“

Nu suferia indoelă, că scăparea putea, să vină numai prin glonțul meu. Întrebarea era numai aceea, că în care clipită își va ridica monstrul capul, căci numai atunci puteam, să fiú sigur, că-l voiú nimeri de mórte. Omorîsem deja lei și chiar și pantere

negre nóptea, aveam încredere deplină în pușca mea și credeam, că o voiú nimeri și pe acesta bine.

„O Muhamed, tu stăpánule al profetilor, ascultă-mé!“ se rugă ghidele cu glas trémurătoriu. El își iubia pruncul cu dragoste adevărată, și mi-se părea, ca și cum l-ași audî dinții, cum clăntăniău. „Dă-mi copilul, ori atunci e deșertă învățătura ta!“

Așteptă câtă va vreme. Dară nu se întîmplă nici o schimbare. Atuncia provocă pe soție-sa:

„Spune-mi cuvintele!“

„Rogă-te ast fel!“ zise ea punîndu-i cuvintele pe limbă.

Chiar acum se trezi pruncul din ametele și audî pe mamă-sa zicînd: „Rogă-te ast fel!“ Provocarea acesta o audise și o împlinise deja de multe ori și de aceea începutu și de astă dată a zice cu glas tare rugăciunea Domnului: „Îa abana Iledsi.“ Așa se rugară trei glasuri de o dată. Pantera încă și acum era cuprinsă cu mîncarea, și glasurile celor alăți nu o turburaseră. Dară când audî de lîngă sine glasul cel subțire și limpede al copilului, se ridică dinainte în poziție de ședere și închidîndu-și ochii începutu, să urle. Pușca mi-o țineam gata, să o descarc în ori care clipă. Abia își deschise ochiul, și abia vedî într'însul focul cel verde-galbén, și pușca mea și dădu o detunatură, carea o repeți insutită boltitura peșterii. Féra sări la o parte de la prunc, ca și cum ar fi primit o lovitură grea pe cap. De o dată săriră tatăl și mama și traseră pruncul la sine. El era nevătémat. Pantera se mai rostogoli de două trei ori în colo și în cóce, își întinse apoi picioarele și muri.

Ce larmă de bucurie erupse acum! Nimenia nu se gândia la aceea, că se descărcase o pușcatură, și că acesta a putut, să vină numai din o pușcă, și că pușca acesta trebuie, că o a descărcat vre un óm. Mama a fost în sfârșit cea dintăiu, carea a amintit de pușcatură. Tatăl cercetă féra și află, că glonțul îi pătrunse în ochiul cel drept.

„Dară cine a pușcat óre?“ întrebă el.

„Eú o sciú, o sciú, pare că o simțesc!“ zise ea. „Străinuul effendi a împușcat, căci el voia, să-mi ajute.“

„Care effendi?“

„Ți-l voiú aréta. Glonțul a putut, să vină numai de colo din fund, și acolo trebuie deci, că e effendi. Îl cerc.“

Turnerstick purtă grije, ca ei să ne găsească ușor. Dară cât de mare a fost surprinderea ghidelui! El nu scia, ce să zică. Îl prinsei de braț și-l întrebăi:

„Mé vei mai pândi încă și de acum înainte, ca să mé uciú?“

„Nu, nu, pe Allah, nu!“ bălbăi el.

„Voiam, să te ucid, și tu mântuesci copilul meu! Cum să-ți mulțamesc!“

„Nu-mi mulțami mie, ci lui Dumnezeú, și te întrebă, dacă un Moslim lértă tot așa de iute ca și un creștin. Avé-va acum soție-ta voe, să se róge, în ce chip îi poruncese inima ei?“

„Da, ea să se róge, și eu — eu mé rog cu ea, căci profetul nu a vrut, să asculte glasul meu.“

Și omul acesta, carele mai adineaori respinsese ori ce apropiare a noastră, acum mé îmbrățișă. Soție-sa îmi întinse mîna

fără ca el să privească furios, și micul Asmar îl căută, să-mi dea gurița, să-l sărut.

Impresia, ce scăparea pruncului lui o făcuse asupra ghidelui, părea a fi dăinuitoare, căci el declară, că abstea de la călătoria la Keruan și mai bine se va întorce la Sfaks. Nimeni nu se bucură mai mult asupra hotărârii acesteia de cât Kalada.

Pornirăm și cătră sară ajunserăm era în Sfaks. Acolo Mandi se minună foarte tare, că revede deja pe ghide cu soție-sa și cu pruncul său.

„M'am întors,“ i-a zis acesta, „căci nu voi, să mai sciu de cetatea aceea sfântă. Astăzi am aflat, că Allah nu a dat profetului și Khalifului nici cea mai mică putere. Cel ce li-se rógă lor, acela rămâne neascultat. Isa Inse, Christosul, are totă puterea în cer și pe pământ, și cel ce se îndreptă cu încredere cătră dînsul, acela va afla ascultare. Eu am esperiat-o asta și de acum înainte voi crede întru dînsul.“

El a și împlinit cuvîntul acesta. Din Saul s'a făcut și el Paul, și asta a fost urmarea spaimei, carea a avut-o în peșteră, și de care și după aceea a mai tremurat inima lui încă multă vreme. El s'a întors cu mine și cu Turnerstick pe naea acestuia la Tunis, și eu băgai în vremea acestei călătorii de samă, că el tracta pe soție-sa cu o gingășie și luare a mințe, carea mai înainte lipsise firii lui.

Turnerstick încercă în Tunis naea sa cu mărfuri noue. În vremea, carea trecu cu încercatul, noi locuim la ghidele și aveam voe, să conversăm cu soție-sa ca și cu o Europenă. Îi dăruim o Biblie tipărită în limba arabă, și îmi căntă, să-i cetesc dintr'nsa. El asculta istorisirile mele cu aceea-și rivnă, cu carea o făcuse mai înainte de aceea Kalada. Nu-mi trecu prin mințe, să-l provoc direct, să trecă la religia lui Christos, dară făcui tot, ce-mi era cu puțință, ca să pregătesc într'nsul terenul pe sama grației.

Când ne luarăm apoi în ziua despărțirii rămas bun de la Kalada și de la Asmar, Abd el Fadl ne însoți până pe nae. Acolo îmi întinse cărticica sa de însemnări rugându-mă:

„Effendi, scrie-mi aci adresa ta! Pote că mai târziu voi avé, să-ți împărtășesc un lucru, asupra căruia pote că te vei bucura.“

Și-a și împlinit cuvîntul și mi-a scris. Epistola lui e aci înaintea mea, și eu o decopiez din cuvînt în cuvînt, firesce că în versiune:

„Tunis afrikita, în 12. Kaum ittani. Abd el Fadl cel întors, cătră prietinel său Mauvatti el Pars-Effendi.¹⁾ Închinăciune și fericire! Închinăciune și de la Kalada muiera și de la Asmar fiul, cari te iubesc. Eu șed pe pelea panterei, ca să-ți scriu. Încă o dată fericire! Domnitoriul m'a dimis din serviciu, căci m'am făcut creștin. Bărbați evlavioși m'au învățat, și eu am răspuns la întrebările preotului. Preste trei zile primesc Ritas el Mukaddes²⁾ și mă voi chema apoi İussuf. Soția mea se chemă Marryam și fiul meu Karal, pentru că acesta e

¹⁾ Domnul Omortoriul de Pantere.

²⁾ Sfintul botez.

numele tîu, care în casa mea are parte de cinstea cea mai mare. Prietini mei de până acuma mă desprețuesc, pentru că m'am făcut giur, dară sufletul meu se bucură, că a aflat calea cea dréptă. Culesul a fost aci bogat și bun. Cum au rodit în țara ta finicii? Mânzii încă sînt voioși, și în sate cresc turmele. — și ale tale? Êrăși fericire! Bun e domnitoriul tîu față cu tine? Sper, că lasă destul nutreț pe sama cămilor tale! Să nu se stingă focul cortului tîu nici o dată, și căldarea ta fie în tot de a una plină de kuskusu.¹⁾ Preste scurtă vreme înfloresc portocalii. Cercetează-mă curînd! Închinăciunile mele staî aicia! Laptele acru răcoresce trupul înferbîntat; el să nu-ți lipsescă nici o dată! Te iubesc și gîndesc la tine. Fii binecuvîntat! Êrăși fericire!“

Bibliografie.

A apărut:

Despre reuniunile de pivnițe. Sub acest titlu a apărut al 15-lea număr editat de ministeriul de agricultură. Broșura în estensiune de 52 pagini, cuprinde inviațiuni pentru viticultori, cum să-și valorizeze mai bine produsele de vinuri prin reuniuni de pivnițe, și cum să se organizeze aceste reuniuni.

Almanahul învățătorului român, întocmit de İosif Velcean anul II. 1899—1900. **Recita-montană** — Sibiu 1899. Cuprinsul e destul de variat și e cunoscut deja cetitorilor nostri. Celea două ilustrații-portrete, special al dlui Dr D. P. Barciannu sînt foarte frumos executate. Totul e de o eleganță și frumusețe, care face multă onoare instit. „Tipografia“.

Din **Biblioteca teatrală** au apărut până acum următoarele broșuri:

Nr. 1. **Sore cu plbe**, comedie într'un act de İosif Vulcan, prețul 20 cr.

Nr. 2. **Idil la țară**, comedie într'un act, localizată de Maria Baiulescu, după Juin și Flerx, prețul 20 cr.

Nr. 3. **Biletul de tramvai**, comedie într'un act de Gr. Măruntăanu, prețul 15 cr.

Nr. 4. **Un om buclucăș**, comedie într'un act, localizată de Maria Baiulescu, după M. Michel și Labiche, prețul 20 cr.

Nr. 5. **Trei doctori**, comedie într'un act, localizată din l. germană de Virginia A. Vlaicu, prețul 20 cr.

Nr. 6. **Pălăria ceasornicarului**, comedie într'un act de Mdm. Emile de Girardin, localizată de A. G. N., prețul 25 cr.

Nr. 7. **Unde dai și unde crepă**, comedie în 2 acte de Alexandru Cosmar, localizată de İuliu Popescu, prețul 25 cr.

W. Niemandz: **Instrucțiuni populare despre datorințele și drepturile purtătorului de dare**, pag. 160, prețul 60 cr. E una dintre bunele cărți pe cari le recomandăm special preoților și învățătorilor. În ea se tractează în mod popular incurcarea afaceri a dărilor de stat și a aruncurilor comunale, dându-se la sfârșit și un bogat supplement de formulare necesare la însinuarea, reclamarea, ștergerea dărilor ș. a. Cartea apărută în edit. librăriei Zeidner din Brașov a fost publicată și în limbile magiară și germană. Edițiunea românească s'a făcut sub îngrijirea dlui Arseniū Vlaicu.

¹⁾ Mămăligă.

Ilie Traila: **Simplificarea grafiei și ortografii**, studiu ortopedic, costă 35 cr. și se poate procura de la autor din Oravița (Orăvicza banya).

A apărut și se află de vindare la **Tipografia seminarială din Blaș:**

Sfînta și Dumnezeesca EVANGELIE

a Domnului și Dumnezeului nostru
Isus Christos

revădută după originalul grecesc și acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preainălțatului Împărat al Austriei și Rege Apostolic al Ungariei Francisc İosif I. cu binecuvîntarea Preasfîntitului nostru Archiepiscop și Mitropolit de Alba İulia și Făgăraș Dr. Victor Mihályi de Apșa.

Blaș 1900.

De la sfînta Unire 200.

În ce privește **prețul Evangheliei** Veneratul Cler îl cunoșce din circulariul din 12 Iuliu 1899. Dar fiind că sînt mulți din diecesele sufragane, cari ar dori să-și procure ediția această a Evangheliei și nu sciu prețul ei, spunem, că un exemplariu costă: crudo **8 fl. 50 cr.**, broșurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roșie, cu eadru aurit pe table, cu cei patru Evanghești, cu cruce și cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura mai elegantă se compută după calitatea peleii și a decorațiilor, cari se vor dori.

„Istoria diecesei gr. cat. de Oradea-mare“ de Dr İoan Ardeleanu, partea I și II-a se află spre vindare la auctorul. Oradea-mare. Nagy-magyar utcaza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., partea II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologi și învățători sau pedagogi cu 1 fl. 10 cr. ambele părți.

G. Coșbuc: **Războiul nostru pentru neatinare**, ed. III. Bucuresci, edit. C. Sfetea, XVIII+287. pag. prețul 50 cr.

G. Coșbuc: **Povestea unei corone de oțel**, Bucuresci, edit. C. Sfetea, XVII+260. cu o mulțime de ilustrații, prețul 75 cr.

Recomandăm cu totă căldura cetitorilor nostri aceste două cărți cari povestesc într'o limbă admirabilă și descriu cu o plasticitate de neajuns vitezile armatei române și a regelui său, în campania de la 1877—1878.

Posta Redacțiunii. B. M. S. Pe numărul venitor. — On. George Simu. În dată, cât ce vom dispune de spații.

Editor și redactor răspundător:

Dr Vasile Suciū.

Nr. 25—1899. (49) 1—1

Anunț.

O. Proprietari de vite cornute și rimători, se aduce la cunoșcință, cum că la șura economala a domeniului Mitropolitan din Blaș, se află de vindare napl de nutreț și crumpene, în quant mare și mic. — Cererile sînt a se face la subscrisul provisor al domeniului Mitropolitane din loc. —

Blaș la 26 Octobree 1899.

İoan Maior.